

RABBI Y. FRIEDMAN
12 New Hall Ave Salford
Manchester M7 4JU

ב"ה
ישראל פרידמן
רב קלויז טשארטקוב
מנשטר

י"ב אייר תש"פ, כ"ז למסב"י

מכתב התחזקות (ט)

איתא במדרש ילקוט שמעוני (פר' פנחס רמז תשפ"ב): "אמר רבי לוי בכל חודש וחודש שבקיץ בקש הקב"ה ליתן לישראל מועד, בניסן נתן להם פסח, באייר נתן להם פסח קטן" עכ"ל. ומבואר מלשון המדרש דפסח שני הוא יום מועד. והחיד"א כותב (מורה באצבע ס' ח) "ירבה קצת בשמחה כי קדוש היום", ואכן רבים נוהגים לא לומר תחנון בי"ד אייר, ובאשל אברהם (סוף ס' קל"א) שואל מה ענין שלא לומר תחנון ביום זה דהרי כולנו טמאי מתים? ותירץ "דמ"מ נכון לנו לעורר זכות פסח שני שהיה נעשה בזמן שבית המקדש היה קיים ודבר אלוקינו יקום לעולם חיים וקיימים לעד".

הרי שגם בזמן הזה יש לנו לעורר זכות פסח שני, "ודבר אלקינו יקום לעולם ועד", ואכן השנה שאין אנו יכולים להתפלל במנין, ואנו אנוסים מלהיות ברוב עם ולהתאסף יחד בבית המדרש, אנו יכולים ליקח חיזוק גדול מפסח שני, והוא מבואר מדברי מרן החתם סופר זי"ע (פר' בהעלותך) ששאל וז"ל "יש לדעת מה זו שאלה 'למה נגרע' הלא אונס רחמנא פטריה ואונסים היו, גם אריכות לשונם לבלתי הקריב את קרבן ה' במועד"ו בתוך בני ישראל"ל תיבות אלו נראים כיתר.

על כן נראה לי דידוע מצוה הנעשית בכנופיא מגיע לכל אחד שכר הרבה יותר ממצוה הנעשית ביחידות, דאינו דומה רבים העושים מצוה ליחידים העושים, וגם מצוה הבאה מזמן לזמן חביבה בשעתה טפי משארי מצות שאין להם זמן קבוע. ואמר כי האנשים יחידים היו במצות מת מצוה שקברו, ואמרו עתה נהי נמי שנהיה פטורים מעשות הפסח כי העוסק במצוה זו פטור מאחרת, מ"מ נפסיד, כי מצות המת עשינו ביחיד וגם אין קבוע לה זמן, ולא חביבה כולי האי, ואיך יתכן שנפסיד עי"ז מהקריב קרבן ה' במועד"ו דייקא ר"ל שקבוע לו זמן ובזמנו, וגם בתוך בני ישראל שבא בכנופיא?

ובאתה התשובה 'איש איש כי יהיה וגו' ועשה פסח לה', ר"ל לא לבד שהוא פטור דאונס רחמנא פטריה, אלא יהיה נחשב כאלו עשה פסח בכנופיא לה' כי חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו כאלו עשאה, ולא עוד אלא שיזכה גם לפסח שני. ולא לבד לדורתכם דמאחר שעברו הירדן נתערבו זה בעד זה

וא"כ פשיטא שיהיה לו חלק במצות אחיו דכל ישראל ערבים, אלא גם לכם שעדיין לא נתערבתם מ"מ יהי' נחשב כאילו עשה פסח לה' וק"ל". עכ"ל החתם סופר.

היוצא מדבריו דמי שנאנס והוכרח להתפלל ביחידות מחמת שהיה עוסק במצות "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" יקבל שכר כמו המתפלל בציבור! ויש בדבריו גם חיזוק גדול ליום ל"ג בעומר הבא ומתקרב לקראתינו. מדי שנה בשנה אלפים ורובבות יהודים כן ירבו, עולים למירון בכנופיה להתפלל אצל קברו הקדוש של רשב"י ולשמוח בהילולא דבר יוחאי ולהיות בהדלקה על קברו. בזמנו רכש הרה"ק מרוזין זי"ע את זכות ההדלקה בכסף מלא לקנין עולם, ודבר זה עבר בירושה לזרעו אחריו, והיום מרן אדמו"ר שליט"א מבאיאן מדליק ההדלקה, ואמר אדמו"ר הזקן מסאיגורא זי"ע שרובבות נשמות ישראל באים על תיקונם על ידי הדלקה זו שנעשה לכבוד התנא האלקי רשב"י זי"ע.

המסורת לעלות למירון ולהדליק שם הדלקה הוא מנהג ותיק ביותר, וכבר מוזכר באגרת שכתב רבינו עובדיה מברטנורה בשנת רמ"ט, וז"ל: "בי"ח אייר יום מיתתו דרשב"י באים מכל הסביבות ומדליקים עליה אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקים עליה נר תמיד, והרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום ההוא". ובשדי חמד (מערכת ארץ ישראל, אות ו) כותב, "שמענו שמרן הבית יוסף וגדולי דורו היו עולין למירון מקום קבורת רשב"י וששים ושמיים ביומא דהילולא דיליה". גם מחוץ לארץ היו נוסעים במיוחד למירון וכדאיתא בספר תבואות הארץ להר"י שוארץ (משנת תקצ"ג), וז"ל: "ובכל שנה ושנה בהגיע יום ל"ג בעומר, יחוגו שם אחינו היהודים חג גדול על קבר רשב"י, וזולת אנשי ירושלים וכל יושבי ארץ יהודה, עוד ינהרו המונים גם מעיר דמשק, מעיר בגדד, קאירא, ועוד ערים רבות".

ואותם שלא היו יכולים לנסוע, התאספו ביחד בשירה ובזמרה בבית מדרשם וחגגו שם הילולא דבר יוחאי. והשנה אנו אנוסים, ובמקום להיות במירון בהתאספות ראשי עם ורובבות בני ישראל, או לחגוג ביחד בבית המדרש, אנו כלואים בבית, אמנם על ידי שאומרים "למה נגרע" יהא הדבר נחשב כאילו חגגנו ההילולא בכנופיה כנ"ל. ויש לציין לדברי הרה"ק מרוזין זי"ע (מובא בספר תפארת ישראל להחסיד המופלא ר"ש טלינגטור) שאמר פעם בלשון קדשו: "יש שוטים שאומרים שכח הצדיק הוא ממה שנוסעים אליו הרבה אנשים ונותנים בו כח, אבל הם שוטים, כמו אלו שחושבים אשר שבת מקבלים על ידי חתיכה גדולה של דגים ומלבוש לבן, אם כן מה עשה רבי שמעון בר יוחאי במערה שלא היה לו כל זאת? אבל האמת ששבת אינו תלוי בכל זה ולהיות גיטער יוד (צדיק) גם כן אינו צריך לכל זה".

והרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע אמר שהרה"ק מרוזין אמר ממירא זו זמן קצר לפני שאסרוהו במאסר על ידי ציווי הצאר ימ"ש, ורצונו הק' היה להראות שעבודתו הק' שהיה עובד בתוך עם סגולה, ימשיך בזה גם בימים וחדשים שהוא יושב בדר תפוס במאסר.

ולימוד זה אנו צריכים ללמוד מרשב"י, שכמו שרבי שמעון בר יוחאי התעלה מעלה מעלה במערה, "במערות צורים שעמדת שם קנית הדרך והדרך", דייקא "שם" כאשר היה יושב שם בדידות, "שם" קנה רבי שמעון בר יוחאי מעלותיו הנשגבות. והדבר מבואר בגמרא (שבת לג:): דכאשר יצא רשב"י מהמערה וחותנו רבי פנחס בן יאיר ראה את גופו של רשב"י שהיה מלא סדקים מחמת החול שישב בו, אמר לו רבי פנחס בן יאיר "אוי לי שראיתך בכך", השיב לו רשב"י, "אשריך שראיתני בכך שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך".

וממשיך שם הגמרא ומספר שקודם שהיה רשב"י במערה, כשהיה מקשה קושיא, היה רבי פנחס בן יאיר מתרץ לו בשנים עשר תירוצים, ואחר יציאתו מן המערה, כשהיה רבי פנחס בן יאיר מקשה איזה קושיא היה רשב"י מתרצו בעשרים וארבעה תירוצים. הרי שהיסורים הקשים שסבל רשב"י בישיבתו במערה כשישב שם בדד עם בנו רבי אלעזר, הם הם שגרמו לו להתעלות יותר בהשגת וקדושת התורה.

כמו כן אנו צריכים ויכולים להמשיך בעבודתינו גם כשיושבים בבידוד, ולא רק להמשיך, אלא גם להתעלות מעלה מעלה לפי מדרגתינו, מכח העבודה החדשה בבידוד, ואע"פ שגלינו מבית המדרש ואנו כלואים בבית, אנו יכולים ליקח נחמה מדברי רשב"י (מגילה כט.) וז"ל "תניא רשב"י אומר, בא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו שכינה עמהן". הרי שבכל מקום ובכל מצב נמצא השי"ת, והשכינה הק' עם כלל ישראל גם כשיושבים לבד בבידוד, וגם בבית יכולים לזכות לסייעתא דשמיא מיוחדת ולהתעלות מעלה מעלה.

בברכת "ברוך שאמר" שאנו מברכים בכל בוקר, אנו משבחים ומפארים להשי"ת, "ברוך גוזר ומקיים" שהקב"ה גוזר גזירות ומקיימם, ושאלו המפרשים הלא יותר טוב היה אם לא היה גוזר גזירות, ועל אחת כמה וכמה שלא היה מקיים אותם גזירות, ומהו כוונת הברכה?

ואמר על זה אדמו"ר הזקן מסאדיגורא זי"ע דבר נפלא. הוא היה תפוס במאסר יותר משנה, וגופו הקדוש היה שבור ורצוף מרוב הסבל והצער שסבל שם, וכאשר יצא הרבי מהמאסר, שאלו אותו מנין היו לו הכוחות לסבול היסורים הגדולים?

והשיב הרבי שאם מלך בשר ודם גוזר על האדם גזירת יסורים, יכול להיות שהאדם לא יהיה מסוגל לקבלם וימות תחתם, אבל אם הקב"ה גוזר חס ושלום יסורים על האדם, אז הבורא ב"ה בכבודו ובעצמו מקיים את האדם שיוכל לסבול היסורים, וזהו "ברוך גוזר ומקיים", שבאותו זמן שהקב"ה גוזר על האדם, הוא גם "מקיים", שנותן כח באדם שיוכל לסבול הגזירה.

ולימוד זה יכולים להוציא מל"ג בעומר, שכמו שהקב"ה גזר על רשב"י לשבת במערה, "ומקיים" כן נתן בו כח לסבול היסורים הקשים ולא עוד אלא גם להתעלות, ש"שם קניית הודך והדרך", כן נזכה כולנו להתעלה מעלה מעלה משיבתינו בבידוד ויהא נחשב מחשבותנו ורצוננו הטובים, כאילו קיימנו כל המצות בכל פרטיהן ודקדוקיהן, וכאילו היינו במירון בהילולא דבר יוחאי.

ולעת כזאת יש להזכיר דברי אדמו"ר הזקן מטשארטקוב זי"ע בראשית מאמרו המפורסם בענין נסיעה אל הצדיק שקבע "הנה עיקר הנסיעה להצדיק הוא ההכנה", ולכן הגם שאנוסים אנו מהנסיעה, אבל ההכנה אנו יכולים וצריכים לעשות!

וכן מסופר מעשה כזה (בספר בית ישראל להגה"ח ר' ראובן זק) מאדמו"ר הזקן מטשארטקוב. בעיר אוסטילא היו גרים שני אחים, ר' אשר זעליג ור' וועלויל, שהיו מחשובי החסידים, והיה להם מנהג חק ולא יעבור לבוא מדי שנה בשנה לחג השבועות לטשארטקוב. פעם אחת קרה איזה אונס גדול ולא היה ר' וועלויל יכול לבוא, וביקש מאחיו שיזכירו אותו לפני הרבי איך שהיה משתוקק לבוא, ומחמת אונס גמור לא עלתה בידו. אחר יו"ט, נכנס ר' אשר זעליג לפני הרבי וסיפר לו איך שאחיו היה משתוקק לבוא ולא היה יכול. השיב לו אדמו"ר הזקן "אחיך היה פה ביו"ט ואפילו שתינו לחיים ביחד!"

דברי הרבי היו כחידא סתומה באזני ר' אשר זעליג, ולא העיז לשאול פשט הדברים. כאשר חזר לאוסטילא, נכנס מיד לאחיו וסיפר לו דברי הרבי. מיד ענה לו ר' וועלויל, אכן אמת הדבר, ואני אסביר לך כוונת הרבי. כאשר הגיע היו"ט של שבועות היה קשה מאוד בשבילו להרגיש שמחת היו"ט כדבעי, בהעלותו על דעתו שאינו זוכה להיות בטשארטקוב במחיצת רבו ולראות פניו הקדושים, וכך נמשך אצלו כל היו"ט ברוח זו של עגמת נפש.

וביותר כאשר הגיע זמן נעילת החג והוא דימה בנפשו איך שכולם עומדים עכשיו בשולחנו של הרבי והוא נעלץ להישאר בביתו, היה הדבר מאוד קשה עליו ומרוב עגמת נפש נמנם בכסאו. פתאום החל לחלום שהוא נמצא עכשיו בטשארטקוב ועומד אצל שולחן הרבי, והרבי מאחל ברכת לחיים לכל הנאספים. ובתוך חלומו קרא הרבי שלא כדרכו לעברו: לחיים ר' וועלויל, ובשחוק קל על שפתיו נגע הרבי בידו לאחל לו לחיים.

ברגע זה התעורר ר' וועלויל מחלמו, ולשמחתו לא היה קץ, החלום היה בבהירות כה נפלא בלי שום עירבוב ובלבול, ממש כחזון של חלום אמיתי (ע' בזה באור החיים ריש פר' וישב ומקץ) והוא הרגיש בנפשו שלא היה זה חלום סתם אלא מראה ממרום, וזכה שאדמו"ר הזקן נתגלה לו בחלום. זה היה המדריגה של חסידים הראשונים שהיו מקושרים באמת ובאמונה לרבם, ועל ידי זה זכו להתקרבות יתירה גם שלא

לפני רבם, ולימוד זה אנו צריכים לקחת לעצמינו, שדביקות והתקשרות לצדיק יכולים לקיים גם שלא בפניו.

וכן ידוע העובדא (הובא בספר משכנות הרועים) מאדמו"ר הזקן הפחד יצחק מבאיאן זי"ע, שאחד מחסידיו הגיע לבאיאן אחרי הפסקה של שבע שנים, ואמר לו הרבי מבאיאן "כבר שלש שנים שלא היית כאן". החסיד התפלא על דברי הרבי, כי לא היה בבאיאן שבע שנים, ולא רק שלש.

החסיד לא הרהיב עוז בנפשו לשאול על זה, אך כשיצא, ניגש אל בנו של הרבי, הרה"ק ר' מנחם נחום זי"ע (לימים אדמו"ר מבאיאן-טשערנוביץ) וסיפר לו דברי אביו הק'. שאלו רבי מנחם נחום, אולי התכוון לנסיעה לפני שלש שנים? נזכר החסיד וענה כי אכן לפני שלש שנים הכין עצמו לנסיעה וכבר עמד בתחנה לנסוע לבאיאן, ובתוך כך הוצרך לחזור בל כרחו באופן נחוץ ולא היה יכול לנסוע. אמר לו רבי מנחם נחום: "תדע כשאדם מכין עצמו לנסיעה לאבי הק', כבר מאותה שעה הוא לוקח אותו על כתפיו, והרי הוא כאילו היה כאן!"

אכן "כדי הוא רבי שמעון בן יוחי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו" (פסחים נא:). "תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו ימליץ טוב בעדנו אדוננו בר יוחאי".

ידידיכם ישראל פרידמן